

**Dissertatio inauguralis medica, aegrum affectu maniaco laborantem
sistens / [Johann Friedrich Schroeer].**

Contributors

Schroeer, Johann Friedrich, 1670-
Eysel, J. P.
Universität Erfurt.

Publication/Creation

Erfurt : J.H. Grosch, 1695.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/cynhgkgs>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

2 27
SUMMO ARCHIATRO BENEDICENTE!
DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICA,

AGRUM
AFFECTU MANIACO
LABORANTEM

SISTENS,

Quam

AUTHORITATE ac DECRETO INCLYTI & GRA-
TIOSISSIMI SENATUS ASCLEPIADÆI,
IN ALMA ac PERANTIQUA ACADEMIA ERFURTENSI,
Sub PRÆSIDIO

Nobilissimi, Excellentissimi nec non Experientissimi VIRI,

DOMINI

JOANNIS PHILIPPI
EYSELII, MED. D.

Anat. Chirurg. & Botan. Prof. Publ. Ordinarij, P. L. C.

PATRONI & PROMOTORIS sui

nunquam non devenerandi,

PRO LICENTIA

*Supremos in ARTE MEDICA HONORES
legitimè ac solenniter capeffendi,*

Die 4. Februarij, 1695. In Auditorio JCTORUM majori,
Placide Eruditorum Disquisitioni exponet

RESPONSURUS AUTOR

JOH. FRID. Schröder /

Zdunenf. Polonus.

ERFORDIÆ, Typis Job. Henr. Groschij, Acad. Typogr.

DEO
PARENTIBUS
ET
PATRONIS

DEDICAT

A U T O R.

I. N. J.
PRÆLOQVIUM.

Nihil homini excellentius sanâ Mente in Corpore sano, nihil optabilius à supremo Conditore concessum, Intellectus moderamine segregante nos unice à brutorum sodalitia. Fons omnis sapientiae omniumque Virtutum & Actionum laudabilium scaturigo, ea Corpore manente immobili non solum fertur per aerem spatiaturque per universum Orbis ambitum, verum supra Theatrum mundi propriamque naturam elevata, Angelorum Caelique mysteria comprehendit Ortus sui nobilitatem ostensura. At nihil quoque miserius destructâ rationis arce, quâ omnis Humanitatis Idea, omnisque Venustas Corporis humani exuitur. Lugubre hoc spectaculum in variis affectibus Morbosis, machinam Microcosmicam invadentibus intueri licet. Sufficiat nobis unicum horrendum affectum ex tot Myriadibus Morborum MANIAM scilicet, dramata sua furibunda horribili aspectu in fabrica humana ludentem in scenam produ-

cere. Illâ enim correpti furoreque perciti ab humanibus moribus degenerantes ferinum induunt Animum & ferarum modo redduntur effrenes, actionesque crudelitate stipatas absque rationis directorio exserunt. Hoc affectu correpti, Vultum plenum furoris, Oculorum aciem scintillantem, sermonem atrocitate combinatum, gestusque cunctos effrenatæ Audaciæ præseferunt. Præsentationem, terribilium ejusmodi symptomatum mihi Musis in Academiâ Jenensi litanti in Juvene studioso furiis Mania agitato, summâ tamen Dei Gratiâ Medici cujusdam expertissimi ad assistentiâ prudenti iterum liberato, lustrare contigit: Cuncta hæc Animò mecum volutans operæ pretium fore judicavi, Affectus hujus truculenti sciagraphiam accuratiori limæ committere, Ægrumque malò hoc atroci laborantem in Disputatione mea Inaugurali Medica sub Ventilationis incudem revocare, Morboque examini theoretico prius subjecto, Curationem selectioribusque remediis tentandam annectere. At Tu æternæ Mentis Numen, à quo ab ipsis Mundi incunabulis universa pariter ac singula gubernantur, cujus celesti dispensatione vegetata Mens sapit, non irradiata miserabili peregrinatione deviat, jube ut omnia ex Animi succedant sententiâ, nostrique Conatus vergant ad Tuæ Gloriæ prædicationem, multorumque ægrotorum salutem!

HISTORIA.

Juvenis 25. Annorum Temperamenti sanguineo-melancholici Veteribus sic dicti, studiis summo
cum

cūm fervore addictus , omnisque horæ rationem habens , alacriter illa prosequitur : Ingeniumque nimium defatigans , Vitā solitariā & sedentariā delectatur : Alios suos Commilitones egregiā eruditione conspicuos intuens , æmulus eorum fieri maximopere conatur , brevique spacio soliditatem decumanæ Doctrinæ se nancisci posse judicat , sollicitā observatione Temporis fluidi institutā ; Eā de causa non solum totius Diei intervallum literis consecravit , nec horæ unius intercapedinem prandiō absolutō , quieti dedit , verūm etiam nocturno tempore , dulcedine somni paucis labentibus horis degustatā , lucubrationibus interpolatis absolutionem pensī ad manus sumsit , spe fretus intentionem suam se brevi affecuturum. Multæ itaque lectioni intentus minimè credit Cerebro meditationibus nimis occupato turbationem conciliari posse , adeo ut tandem ferias agere nullo modo amplius soporis suavitate valeat , ideo agitatis continuo Ideis internis , noctes aliquot vigiles consumens , cachinnos edit indecoros , ineptiisque rebus suis peragendis , & Sermonum absurditate secum conversantibus simulque temeritate atque Audaciā omnibus obviis , molestus evadit : Accedit Iracundia , torvus Aspectus & Truculentia : Vociferationibus crebris Terrorem singulis incutit , familiares ceu infensissimos hostes violare intendit. Omnem suppellectilem ē Musæi fenestris projicit , in Vicinos maledicta eructat , Amicorum visitationem sputi conspurcatione compensat. Admirandum Corporis robur adstantes in eo observant , & vix à quatuor robustis Juvenibus co-

hiberi & vinciri potest, frigoris Injurias non sentiens vestes dilacerat. Nudus seposita omni verecundia & lecto prosiliens, omnes furibundo conamine in fugam conjicit, tandem captus lectoque ligatis manibus pedibusque affixus cibos oblatos respuit: Ejus Conterranei de Morbi Eventu & Curatione solliciti petunt Consilium.

RESOLUTIO MORBI.

THES. I.

Relationis memoratae praefamen accuratius trutinatum, patientem horribili quodam Affectu detentum sistit, cujus evidentissima Phænomena evincunt, illum atroci MANIA correptum esse. Hæc derivatur ἀπὸ τοῦ μανίωσθαι i. e. insanire, furere, hoc verbum vero secundum nonnullos descendit à verbo μάω seu μανιδάω quod significat impetu furibundo, feror. Sortitur & alia nomina dum latino Idiomate furor, insania Ciceroni, Horatio verò Rabies dicitur. Germanis appellatur die Tollheit / Unsinnigkeit / Raserey.

TH. II.

Quibus ita prælibatis sequentem definitionem jungimus: Mania est Delirium sine febre cum furore & audacia ab efferatione Spirituum animalium præternaturali oriundum.

TH. III.

Essentialiter in hærentia videlicet Delirium seu Imaginationis & ratiocinationis depravatio cum furore & audacia

audaciâ absque febre præsentiam Maniæ denotant: absurdis enim locutionibus & rationi minimè consentaneis æger tempus terit, oculis torvis astantes adspicit, more brutorum vociferatur, in proximos furit, vestes, lectum & omnia dilacerat.

TH. IV.

Id confirmant etiam ex necessitate consequentia sive symptomata videlicet oculorum squalor, vigiliæ continuæ, Inquietudo, ferocia & similia: Ut & robur Corporis insolitum.

TH. V.

Ea majorem acquirunt Lucem, dum de morbi Indole nos certiores reddit, Temperamentum ægri sanguineo Melancholicum, quo faciunt lucubrationes sæpius institutæ, vigiliæ supra modum protractæ, pluraque alia, quorum in Historia morbi mentio facta.

TH. VI.

Neque Analogismum abludere extra dubitationis aleam positum est, comparatione enim aliorum Maniacorum adhibitâ, eâdem symptomatum vehementiâ illos vexari in aprico est. Experientiæ itaque normâ edoctis affectum prædictum, dominatum in ægri nostri Machinâ corporeâ affectare, nemo detrectabit assentiri.

TH. VII.

Subjecti itaque principalioris sedem in nobilissimo Organò Cerebrò quærendam esse firmiter nobis persuademus, non tam in Ventrliculorum anfractibus, quam
totius

totius substantiæ peripheriâ: neutiquam fibrillarum nervearum vel membranarum expansiones hîc accusamus, sicuti aliorum morborum sedes esse consuevère, nominatim, Apoplexiæ, Epilepsiæ &c. Sed spiritus animales Cerebri incolas per se & habitualiter affectos, ab indole propriâ spirituo-salinâ in sulphureo-salinam degenerantes cum Willisio pro subjecto vero agnoscimus. Spiritus animales taliter affecti motus inordinatos edunt, priores ituum & redituum tractus relinquunt, ac in Cerebro spatiola sive ambulacra ubique nova & plane devia sibi excavant, in quibus notiones inassuetas & valde absurdas producant.

TH. IIX.

Immediatam Maniæ causam, efferationem spirituum animalium præternaturalem ponimus, illa enim in statu præsentis absque febre sociâ observatur & Maniam in artificiosissimâ Corporis humani structurâ producit.

TH. IX.

Mediatam causam proximiorē locamus in massæ sanguineæ sive humorum circulantium crassitie, particulis corrosivis, angulosis atque à materia acri & subtili vehementissime agitatis copulatâ: ex tali constitutione sanguinis producitur succus nervosus ejusdem constitutionis nimirum particulis angulosis, acribus & corrosivis constans & aquam stygiam æmulans, quæ particulae mille modis inter se agitatae celerrimo maximeq; cum impetu abreptæ & ad massam sanguineam iterum ex Circulationis lege dela-

delatæ sublimitatem cerebri petunt, nec ibi diu hærentes statim erumpunt, circulumque dicto citius absolvunt, sic fugitivi illi Spiritus viam suam eunt redeuntque longè frequentius quam necessitas urget, immanique suâ acrimoniâ horrendos stupendosque motus excitant, quo ipso anima redditur incapax, ad obeunda sua munia.

TH. X.

Spirituum animalium naturalis compages agnoscit particularum è purissimo sale alcalico volatili fabricatarum præsentiam, aqueis purissimis particulis solutam, quæ mediantibus Cerebri innumeris glandulis, à circulantibus humoribus separantur. Motus iste sequitur reliquorum circulantium liquorum motum, quò remoram patiente, ille quoque sufflaminationem in motu suo cogitur perferre. Prosapiâ liquoris hujus benè cognitâ, levi negotio eruemus, in quo status p. n. consistat, hunc autem in acido oleoso castra locasse hariolamur, principia enim hæc Ignis constitutiva esse cum Veritate haud discrepat, quibus nervi tensi semperque quasi leviter convulsi permanent.

TH. XI.

Causam proximiorē latere in sanguinis undis veluti natalibus spirituum animalium liquidò constat, quâ ratione verò, quibusque mediis Massa sanguinea vitiosa & acida reddatur, malo huic ansam ministrantes docebunt Causæ remotiores: Ex naturalium rerum numero subsellia prima tenet Temperamentum, ex particulis

acidis & volatilibus veluti activis ut & crassioribus aliis passivis terrestribus &c. conflatum, Veterum more loquendo Temperamentum sanguineo-melancholicum.

TH. XII.

Ex enumeratorum Mixturâ, singularis evadit massæ sanguineæ textura pororumque configuratio, quam levis commissus Error magis coarctat, variisque modis alterat, undè tum subtili ætheri ob poros præpeditos, motus suus haud liberè relinquitur, hinc particularum præprimis leviorum ignearum confusa oritur agitatio, sicquè caloris ignei in cerebro suscitabulum enascitur.

TH. XIII.

Ad ætatem digressum facientes advertimus, quod plerumquè hoc malo cruciari juvenilis vigor soleat, immunitate tamen nulla fronti senili rugosæ concessâ: Siquidem Senectutem etiam huic malo truculento obnoxiam esse, diaria observationum edisserunt.

TH. XIV.

Numerum rerum nonnaturalium contemplantes primum damus locum, Aeri communi vitæ pabulo. Caloris vehementia dum æstuat aer ex æthere subtili validissimò motu agitato, atque omnium dimensionum limites movendo transgressus, Corporis nostri penetralia pervolitat, conjunctionem particularum sanguinis dissociat, dissociatis poris patulis factis avolandi ansam præbet, remanentibus saltem crassioribus: Hinc sanguis crassitiem acquirens, acrimoniam concipit, unde spirituum

tuuma nimalium diathesis feruida & ignea oritur, simulque huic malo producendo semita paratur plana.

TH. XV.

Sepositâ aeris indagatione Cibum, Potumque affectui nostro pabulum optatum subministrantem conspectui offerimus: à Ciborum duritiè visciditate, difficiliorem dissolutionem secum fovente, pariter à potu inconvenienti subtiles & acres particulas levique negotio dissipabiles continente, nocivum Maniæ suppeditatur adjumentum. Præ cæteris Potus spirituosior quantitate nimîa haustus, humoribus in Corpore nostro vagantibus celeriores inducit motum, subtilioris ætheris particulis plurimis inductis: Hinc spiritibus qualitatem igneam quasi concipientibus, Machina corporea tanquam à furiosis equis sursum deorsum trahitur atque concutitur.

TH. XVI.

Quantæ Insidiæ à nimîis Vigiliis liquori Vitali struantur, in propatulo est: Laborum enim continuitate œconomia animalis delassata mirum in modum destruitur, cum sic undiquaque Spiritus animales per totum Corpus indefinenter ruentes, maximâ sui parte consumantur, sanguinea massa segniori pede propellatur, & humores visciditate acrimoniâque involvantur, qui mediante dulcedine somni attenuari & temperari potuissent. Extensio lucubrationum in multam noctem ægro nostro irrogavit pœnas, quas Nox minatur transgressoribus, nempe cruditates Spiritus extra sphæram suam citare valentes.

TH. XVII.

Par ratio habenda est motus & quietis; Enimverò excessus omnis motus sanguini fervorem communicans Spiritus impetuosiores facillimè ex suis stationibus dislocat, eorumque turbationem excitat, è contrario, motu abolito, accedente vitâ sedentariâ humores torpidi fiunt & quasi vappescunt in vasis. Quiete tali nimia æger noster diu delectatus & instar cochleæ studiorum gratia domo & Musæo quasi affixus, insensibilem transpirationem sufflaminavit, fuliginibus morboſis retentis massam sanguineam conspurcavit, & Spiritus acriores reddidit.

TH. XVIII.

Promotio mali ab excretis & retentis quoque fieri potuit, retentis enim humoribus inutilibus per pororum spiracula excerni solitis ipsis ad acredinem suscipiendam sufficiens præbetur occasio, id quod hæmorrhoidibus, aliisque evacuationibus suppressis, usu venire solet, nec silentii peplo tegenda Seminis copiosi & spirituosi retentio. quippe quod corruptum huc etiam confert suum ἐπιβαλὼν μέρος.

TH. XIX.

Passiones Animi fortiores ad gignendam favam hanc progeniem in regiâ Mentis sede multum conferre planum est, imprimis Iræ excandescentiam, brevem illum furorem, quod tum Spirituum animalium tumultuario motu abreptorum minimè in lineâ rectâ sine omni offendiculo in nervorum tubulos excursus concedi-

ceditur, sed hinc inde impingentes illos concutiunt atque convellunt. Unde qualem præsentationem Iræ, objectorum externorum Antipathia efficit, talem quoque furoris idearum internarum objecti vicem obeuntium agitatio in lucem prodit: Quo pertinent alia spiritibus inordinationes tales inducentia, ut Curæ, mæror vehemens, ob luctum, jacturam honorum, Auri etc. fastus, arrogantia & similia.

TH. XX.

Seorsim amoris illecebris irretiti hujus vel illius personæ amplexu frui facultatem haud possidentes, attamen summò desiderio conversationem istius amabilem affectantes, exitum ejusmodi tristem sæpius experiri assolent. Alios votorum temerè ruptorum jactura, presso pede dementia Candidatos evasisse experientia testatur.

TH. XXI.

Crebrarum meditationum continuitatem atque Curarum angorem mali hujus Ovi exclusionem intendere in confesso est. Siquidem Corpus vehementer extenuant, globulos sanguinis in spicula acria permutantes ac quietem somni necessariam spiritibus detrahentes, vigiliarum molestias procreant. Sub censum quoque venit Philtro- rum seu poculorum amatoriorum exhibitio, quatenus mumiale fermentum à scopo abludens, & humorum perversionem parturiens æquilibrium spirituum tollit, ideis dementibus irregularibus exclusis, sicuti Sanguinis men-

strui vis, Philtri loco exhibiti Spiritus in violentos motus cogitare, Experientia adstipulante.

TH. XXII.

Succenturiantur denique & causæ p. n. non parum affectui huic atroci, præprimis Morborum universalium caterva, febrium scilicet diversitas veluti ardentium, Maniam excitant quam maximè, ubi exhausto fero massa sanguinea crassior ad efferationem disponitur. Scorbuto etiam latenti lûque veneræ consummata, tragædiam talem in Theatro præsentare humano, absque ulla difficultate conceditur.

TH. XXIII.

Particulares Capitis Morbi nonnunquam viam huic malo pandunt, ex quorum societate, vulnera Capitis seu levioribus seu gravioribus Symptomatibus stipata ex abrupto quasi in affectum maniacum degenerant, illis enim stagnationem sanguinis in Cerebri canaliculis adungere fas esse credimus: Referri huc etiam gestiunt Morsus animalium præprimis Canis rabidi, immò & hominum furentium, ubi ob motus spirituum animalium inordinatos per salivæ communicationem, Infantiæ Tyranno fores aperiuntur.

TH. XXIV.

Sufficienti ut reor signorum causarumque scrutinio instituto, ad reddendam rationem denso agmine circumstantium accingor.

TH. XXV.

Absurdæ locutiones rationi sanæ minimè congruæ
adsi-

adstantes in suspensionem rapiunt: Quia succus nervosus & Spiritus animales ex inæqualibus magnitudine & figurâ particulis conflati atque proinde irregulariter agitati, nunc in hoc nunc in illud vestigium desultoriè incidunt, undè menti varias vagas totoquè Cælo discrepantes cogitationes occurrere necesse est.

TH. XXVI.

Perpetuo æstu calentem se omnium Oculis Maniacus exponit. Particulæ enim spirituum animalium secundum proprios axes à materia subtili volutata sensim sensimquè subtilitatem acriorem adipiscuntur, undè in majorem furorem transversim rapiuntur maniacy cumquè tremulus fibrillarum motus ita augeatur, immani æstu torquentur. Porro particulæ illæ scindentes corrosivæ, particularum ramosarum viscidarumque compedibus detentæ in aerem avalare facilè nequeunt, hinc assidue & pertinaciter irritando tubulos nerveos eosque viciosè intorquendo vel confundendo non brevi tempore sed diutissimè durans & contumax contrahunt nutriuntquè Delirium furibundum.

TH. XXVII.

Stupendo & Herculeo robore pollet Maniacus noster, adeo ut quatuor Viri robustissimi ipsum cohibere vix valeant. Ortum suum debet immani Musculorum inflationi & explicationi, sanguinique crasso & agitatione intestina tumultuante tardè moto diuturnamquè moram nectenti. Crassiores verò succi nervosi & spirituum animalium particulæ in celerem motum abreptæ, captum
motum

motum perpetuant, nec ab obuiis corporibus facile repelli se patiuntur, undè diutius morantes tam citò fugam capessere non valent, quid, quod corpora gravitatem majorem in gremio foventia tardiori nisu quidem in motum abripiantur, semel autem in motum abrepta diutius motum appropriatum continent.

TH. XXVIII.

Torvitas ex oculis igneo colore scintillantibus elucescit, quia facies exterior interius contentorum humorum effigiem & speculum exhibet, eorumque interpretres evadit, unde cum solito fulgore flamma vitalis non micat, nec hilari patet fronte.

TH. XXIX.

Ab intensissimo frigore Membra Corporis denudata nullum detrimentum capiunt, quod crassæ sanguinis particulæ in vehementi motu constitutæ satis fortiter agent fibrillas nerveas, ut illæ facile quietem ab aere incumbente inducendam superare possint.

TH. XXX.

Svavitate somni potiri minimè concessum ipsi est tum ob svavium *ἀναστυμνία* seu blandæ lymphæ defectum, tum ob perpetuam animi inquietudinem.

TH. XXXI.

De assumptione cibi & potus haud sollicitus degit, partim ob cruditates in Ventriculo delitescentes, vellatione interceptæ, partim ob depravationem facultatum principum vi suâ ventriculus destituitur, evocato ad laborantis & continuo meditantis cerebri subsidium Igne.

TH. XXXII.

Hisce paucis delibatis Affectus essentiam symptoma-
tumquē enodationem maximam partem acu tetigisse
arbitrantes, Prognoseos Eventum attingimus, Vaticini-
umque salutis & Mortis edicimus.

Dirum stupendumquē omnino malum præsens pro-
nunciari meretur, etsi suā naturā lethalitytis notā careat,
nisi ægrorum fatuitas furoris causa, Machinam corpore-
am violentis subjiciat manibus, aut in puteorum pro-
funditatem vel ex editi loci cacumine præcipiti dejiciat
lapsu, ut plurimum tamen Morborum incurabilium,
Consortium inire amat, vel saltem curatu difficiliorum
connubium amplectitur, maximè autem passione graviore
oriundum, v. gr. Irâ, Terrore, jacturâ bonorum & simi-
libus.

Minus timendum periculum si Maniacus cum risu
absque directione aliquid machinatur. Præterea cum
patiens tractandus in adolescentia sit constitutus, viribus
nondum depauperatis, spem restitutionis concipientes,
labantis Animi vacillationem refocillabimus, boni Even-
tus expectatione erecto Clementiâ Numinis supremi
reconvalescentiam pristinam pollicebimur, dummodò
ægrum actionibus nostris non reluctantem offendemus.

Quoad longitudinis & brevitatis augurium, causa-
rum hoc malum foventium atrocitas vel levitas etiam

Eventum longiorem & breviorē prædicit. Dum enim ægritudinis vitium sensim succrescere satagit, facile extirpationem admittit, quemadmodum & istud quod consensuale dicitur. Essentiale verò Cerebro profundissime impressum nonnisi summâ cum difficultate interdum obliterari potest, veluti enim plicis chartæ fortiter arctatis ægrè explicatio adaptatur, ita nec hoc vitium facili falce demetitur.

TH. XXXVI.

Cæteroquin etiam durationem multorum lustrorum portendit, maximè neglectâ medicamentorum adhibitione, malitiâ ægri insuper accedente. Interea ne utiquam hâc vice desperationi patrociniabimur, malum enim adhuc recens & nondum inveteratûm est, nondumquæ medicamenta sunt applicata, undè ægro nostro pollicemur divinâ clementiâ auxiliatricè sanitatis anchoram, modo probabiliorum remediorum usum non aversetur, qui vel Verborum blanditiis vel minarum asperitate impetratur.

TH. XXXVII.

Modum eventus ad Salutem designabimus per λ'ον, seu successivam solutionem, contemperatâ humorum acrimoniâ liberatoque à labis suæ contaminatione Cerebro. Sic & liberatio velocius speranda, vigiliis in fugam abactis. Critirium Salutis jam jam adfuturæ propullulat, placidissimo somno subsequente.

TH. XXXIIX.

Insidiosi enim Vigiliarum hostes fontem Cerebri exhauriunt, domicilium verò soporis humiditas permeare debet, quâ fomes spiritibus animalibus præbetur. Terminatur quoquè in Melancholiam, vel proscripto penitus priori habitu vel relictis saltem aliquibus vestigiis. Commoritur autem convulsionum accessu, pororumquè subsidentiâ, sequente totali spirituum jacturâ.

TH. XXXIX.

Ponderatâ in librâ examinis Morbi Theoriâ, ejus hostili invasioni averruncandæ nunc insudandum esse præceps occasio mandat, hinc nostrarum jam erit partium dicere, quo filo Curatio triplici Indicationi innixa sit ducenda.

TH. XL.

Curatoriæ primariò incumbit fundamina sua moliri in restitutione & correctione integræ massæ sanguineæ & reductione ipsius in statum naturalem, quo rursus laudabilis segregatio liquoris nervei & spirituum animalium animæ actionibus obeundis haud contrariorum promanare queat.

TH. XLI.

Præservatoria Indicatio eò allaborare debet, ut causam Maniæ respiciens, generationi ulteriori præscindat momentum, aditusque omnes intercludat, indefessâ vigilantia.

TH. XLII.

Vitalis summâ ope eo anniti debet, ut vires conser-

ventur, quibus naufragium passis, fieri non potest, quin Symptomata urgentia Oeconomiam Corporis totaliter demoliantur.

TH. XLIII.

Indicationibus hisce satisfacturi, triplicem illum fontem, scilicet Chirurgicum, Pharmaceuticum & Diæticum adimus. Ex fonte primo chirurgico nobis suggeritur remedium heroicum, nimirum Venæ sectio: Quæ valdè approbatur in hoc casu Medicorum Calculò & Experimentiâ. Non unâ autem vice V. S. sed pluribus instituenda, & mox in pede vena Saphena, mox in brachio mediana vel cephalica tundenda, immò & frontalem venam aperire licet, si opus sit: Tali modo per intervalla sanguis fervidus educetur, & alteratio notabilis ab ægro successivè percipietur.

TH. XLIV.

Nonnulli quidem svadent, in V. sne tam diu procedendum esse, donec lipothymia suboriat: Verum nos ad eorum consultationes haud transeuntes, propositum hoc potius dissvademus: Siquidem scopum attingere valemus, si phlebotomiam successivam variis in locis instituamus, quæ alterationem sufficientem Machinæ corporeæ inducere valet. Multum autem roboris ægro subtrahitur, si sanguis confertim effundatur, quo autem convenienter evacuato, se melius coërceri patitur æger. Ventilatione enim succi istius rutilantis institutâ, ipsi *ὀρεασις* demitur, & spirituum motus concitator impeditur, sicquæ

què Cerebrum à continuo illo impulsu ferventis sanguinis per arterias carotides notabiliter liberatur.

TH. XLV.

Delectum autem Venarum ob revulsionem & derivationem sanguinis excogitatum, nemini commendamus, intentionem enim nostram effectu consequi non valemus. Cum sanguinem revellere & derivare inventus sanguinis Circuitus prohibeat, & loco emissi sanguinis statim alius lege circulationis succedat. At ob Venas multas conspectum fugientes, eligitur ea quæ magis Visui tactuiq; obvia & sanguine turgida conspicitur, nullam incommoditatem secum fovens.

TH. XLVI.

Ubique ille humor rubicundus educi potest, & perinde est, si ex hac vel illâ vena emittatur: Sanguis enim è vasis suis fluore ruens, æmulatur dolium vino repletum, quod ex quocunque perterebrato loco vinum emittit. Applicationis modum quidem furor ægrotantis difficilem præstat, tentandum tamen est, num blandiloquiis ægro persuadere possimus, ut brachium extendat, si verò hoc non procedat, fasciis manus ligari debent, ut Vena absque obstaculo aperiri queat.

TH. XLVII.

Insignem quoquè usum cucurbitulæ scarificatæ præbent, præsertim si in Vertice densus capillis applicentur. Nec Arteriotomia prorsus prætereunda, quâ fervor sanguinis aufertur, spirituumque effrenis impetus infrin-

gitur. Verum cum non sine metu ea administrari possit; substituimus in ejus locum Phlebotomiam.

TH. XLVIII.

Superfunt adhuc Vesicatoria in medium proferenda, quæ maximum commodum ægris adducunt. Propterea cantharides in formâ Cataplasmatidis vel Emplastri locis nonnullis apponi possunt, illarum enim particula Sale volatili alcalicò constantes, acidos liquores in Corpore contentos corrigunt, motumque ipsis æqualem & naturalem redintegrant.

TH. XLIX.

Nec silentii sipariò flagellationes & fustigationes non parum promittentes auxilii tegendæ: Ferociam enim Maniacorum excessivam virgarum & ferularum cessione compesci posse, loquitur Experientia. Mitescere solent visâ minaci ferulâ & remissionem furoris vehementis simulare. Mirum, hæc pejus Morte & Ense Maniacos metuere, adeò, ut ipsimet Corpus suum quibuslibet armis conficiendum intrepidè offerant, aspectu verò ferularum illud iterum retrahant.

TH. L.

Nunc fontem Pharmaceuticum aggredimur, qui nobis medicamenta efficacissima promittit: ex illò primò lenientia depromemus sequentia:

℞. Rhabarb. Alexandrin. scrup. j. Crem. ☿. scrup. β. ol. Cinnamon. gut. j. S. Lind. Pulver.

℞. Crem. ☿. scrup. β. ☿ ⊕ gr. vj. gialap. nigr. resinos. gr. vij.

*vij. eleofachar. anis. gr. iij. M. S. Lind-Laxir-
Pulver.*

R. Essent. gialap. dr. j. Sirup. viol. q. S. f. Laxir-Trancfl.

*R. M. P. de aloë gr. xij. Pear. Qverc. gr. vj. extract.
pitul. Cochiar. gr. iv. ☿ ☉ lat. gr. iij. M. c. Tinct. ☿ F. l.
a. pil. Nô xv. S. Lind-Pillen.*

R. Pil. splen. Sylv. no iij. D. S. Laxier-Pillen.

Vel si Clysterem adhibere opus sit, sequens ex usu erit:

*R. Fol. absinth malv. ☿ al. ā. m. j. fl. cham. melilot. genist. ā.
p. iij. bacc. Junip. laur. ā. dr. iß. sem. anis. carv.
aneth. ā. dr. iij. coqv. in s. q. ▽ simpl. Colat. R. B. j.
add. elect. diacatbol. unc. j. ol. lin. unc. iß. ruta & se-
miunc. Ori ☿ at. dr. j. M. F. Enema D. S. Cly-
stier.*

Vel *R. Rad. s. aperient major. ā. dr. ij. fol. malv. verbasci
branc. urs. ā. m. j. summit. aneth. fl. cent. min. cham.
ā. m. fl. prunor. dulc. Nô x. coqv. in s. q. ▽ font.*

*Colat. R. B. j. add. elect. lenit. semiunc. ol. lil. alb. jß. ☉ gem-
ma dr. j. applicetur convenienter.*

TH. LI.

Vi medicamentorum horum elusa, fortioribus insi-
stendum, quæ formulis hiscè continentur:

*R. ☿ dulc. gr. xvj. Extr. belleb. nigr. scrup. fl. res. gial. gr. v.
M. c. s. q. Tinct. ☿ f. pil. Nô, xix. S. Purgier-
Pillen. Vel*

*R. radic. gialap. scrup. fl. res. scammon. Cryst. ☿ ā. gr. viij.
fiant c. mucilag. tragac. saccharo probè saturat.
pil. Nô xv. Vel*

R. rad.

℞. rad. gialap. nigr. resinos. pulverifat. scrup. j. scammon.
 ʒ. gr. vij. Eleosacchar. citr. gr. jv. M.D. in charta
 S. Purgier-Pulver auff 1. mahl. Vel
 ℞. Pulv. Diasenn. Montagn. dr. β. Cerber. tricip. scrup. β. ol.
 anis. gt. j. M.f. l. a. Pulvis, D. S. Purgier-Pul-
 ver.

TH. LII.

Nodo duro quærendus est durus Cuneus, quem Vo-
 mitoria præbent, optima Maniacorum præsidia: triplici
 modo illa proficua esse videntur. 1. Excutiendo ex primis
 viis Cruditates acidas & viscidas. 2. Motum succi nervosi
 & spirituum animalium aliò avertendo, mentique relictis
 prioribus Ideis de aliis rebus cogitationes præbendo: eo-
 rum usus si ullibi, certè hoc in affectu admittendus. 3. Re-
 medium heroicum evadunt, & vires quasi exsuperantes mi-
 nuunt: hinc commodè Vomitoriis uti possumus, ubi Vi-
 rium imminutionem intendimus.

℞. Rijvit. gr. iij. Eleosacch. mac. gr. jv. M. D. S. Brech-
 Pulverlein. Vel

℞. ʒ Emet. gr. jv. Eleosacchar. citr. gr. iij. M. S. Citronen
 Brech-Pulverlein. Vel

℞. ʒ Emet Mynsicht. gr. iij. extr. pancb. Croll gr. jv. ol. a-
 nis. gt. ij. f. l. a. pil. Nò. v. S. Brech-Pillen. Vel

℞. Croc. metall. gr. jv. stet. c. unc. iβ. Vini Francici in in-
 fusione pernoctem, mane filtretur. D. S. Brech-
 Wein. Vel

℞. Aqu. Benedict. Ruland. semiunc. vel unc. j. S. Brech-
 Träncklein.

Porro jam particulæ istæ in motum raptæ indicant
sui correctionem, quam impetrari posse speramus 1. Dia-
phoreticis absorbentibus h. e. medicamentis tales poros
habentibus, quorum cavernulæ spicula illa humorum re-
cipiant. 2. Diureticis lymphæ fluorem deficientem resti-
tuentibus, ardoremque restringentibus.

℞. ♂ *diaphoretic. fix. bez.* ♀ *l. a. scrup. j. C. C. phil. prepa-*
rat. Corall. preparat. a. scrup. β. M. f. absorbirend
Pulver auf zweymahl

℞. *Lap. Scerul. preparator. dr. β. ♀ Ol. scrup. j. antibeet.*
Poter. scrup. β. M. f. Pulvis subtilis. D. S. Pul-
ver auf etliche mahl.

℞. ♂ *cinnab. nativ. sachar. Saturn. a. scrup. β. antibeet.*
Poter. dr. β. M. f. Pul. subtil. D. S. Pulver auff
drey mahl.

ex horum pulverum numero, quilibet vel in vehiculo
accommodato exhiberi, aut potui ordinario inspergi pot-
est: avidissimè enim interdum ob prægressam potus absti-
nentiæ diuturnam bibentes, neutiquam attendunt eorum
sapores.

TH. LIV.

Principatum obtinent alterantia medicamenta, intri-
catis & ramosis suis particulis aculeos illos corrosivos in-
volventia, proindè Camphora egregiam hęc navabit o-
peram.

℞, *Elix. cephal. c. ♀ ♂ * D. D. Wed. dr. iij. D. S. Haupt Mitur auf*
unterschiedliche mahl.

Ipsemet ♀ ♂ * potui indi amat, tanquam optimè parti-
D cularum

cularum corrosivitatē temperans accessumquē novum
faciens ipsi sero, illud augendo & restituendo, præterea
nescientes ægri medicamina assumunt, successivā alteratio-
ne insequente.

℞. *Ess. castor. rorismar. ā. drachm. j. lign. succin. an drachm. β.*
⊖ * *scrup. j. M. D. S. Stärckend Mixtur auff etli-*
che mahl.

℞. *Pulv. cachect. cinabar. D. D. Wed. drachm. ij D. in chartâ.*
S. Stärckend Haupt-Pulver auff viel mahl.

℞. *Bez. miner. scrup β. Ori ♂ at. scrup. j. Campb. gr. viij. Laud.*
op. gr. ij M. f. pulvis.

℞. *C. C. phil. preparati, unicorn. foss. terra sigill. ā scrup. β. ♂ pra-*
parat. scrup. j. campb. gr. vj laud. op. gr. iij. M. f.
Pulvis.

℞. ♂ ♂ *l. cinab. nat. ā dr. β. ♀ ♂ i. C. C. ust. pulv stomach. Birck-*
manni ana scrup. j. M. F. Pulvis D. S. Stärckend Haupt-
und Magen-Pulver auff 4. mahl.

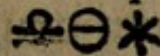
Memoratorum aliorumque ijs analogorum exhibitio rei-
terata sanguini convenientem suam mixturam restituen-
di, impetumque subtilium agentium sedandi vim possi-
det, undē tandem Viscera quæque suos secernent liquo-
res atquē sic universo corpori pacata redibit quies.

TH. LV.

Cum verò ob defectum humectationis nec purgan-
tium nec alterantium operatio in Maniacis prosperò gau-
deat fine, jure humectantia laudem merentur: diluuntur
enim iisdem Humores serumque absumtum reparatur.
Hinc decocto lignorum aut Hyperici vel Anagallidis aut
infuso herbæ Thée, caffè humectandi atque caracte-
rem novum sanguini inducendi gratia uti ager potest.

De-

Defectum herbæ Thée refarcit Veronica, viribus illi correspondentibus instructa, quæ simili modo in Infuso calidè adhibetur. Hujus virtutes latius exposuit Dn. Doct. Franck in Tractat. cujus Titulus est Veronica theezans. Decocto etiam sequente effectum desideratum consequemur.

℞. Radic. scorzon. unc. ij. C.C. rasp. unc. j. sem. aquileg. dr. ij. coqu. ex aqu. ad unc. xx. Colat. add. drachm. β. syrup. viol. unc. jβ. M. F. Julebus.

TH. LVI.

Nunc etiam ad anodyna Spiritus efferatos placantia devenimus: ea Morbo inducias procurant somnumquè inducunt, quibus tamen camphora ceu penetrantissimum attemperans maritari potest.

℞. Croci, campb. ana scrup. β. laud. op. gr. iv. M. D. pro 2. dosibus.
Vel ℞. Laudan. opiat. ad gr. iij. iv. l. v. f. Pilulæ Nō iij.
Vel ℞. opij simpliciter depurati gr. iβ. F. Pilulæ Nō ij.
Vel ℞. Tinctur. anod. volat. gut. xx. infundatur potui assueto.

Fraude hâc piâ creberrimè tenemur Maniâ laborantium irretire animos, nec Vi nec blanditiis ad assumenda Medicamenta pronos.

TH. LVII.

Somnum ut potè apprimè proficuum & necessarium procurare necessitas exigit: Et-enim evidenter experimur, Insanientium Furorem frangi, dum somnus narcoticis conciliatur: Opiatis autem non statim occurrendum est Maniacis, tanquam principali medicamento, neglectis aliis remediis quæ debent omnino præsedere v. gr. V. S. purgantia, alterantia, humectantia, &c. Videatur Opiologia Magnifici Dn. D. Wedelii accuratiorem Doctrinam circa adhibitionem opii in Maniacis tradens.

D 2

TH. LVIII

Religio nobis sit, & lem inunctionem in ejus-modi desperato casu tentandam inhibere, quæ videlicet frustrâ aliis adhibitis poterit efficere, quæ priora non præstiterunt. Sanè, si quæ alia & lia massam sangvineam liquant & fluxilèm reddunt, globulorum suorum rotunditate ac redinem humorum imbibunt, & sic alterationem efficacissimam post se relinquunt.

TH. LIX.

Nec Topica & Epithemata negligenda, quippe quæ non solum fervorem sangvinis destruunt, verum etiam siccitatem nimiam tollunt, & particulas crassas acidasquæ stagnantes in motum naturalem reducunt, atque sic Maniacorum Inquietudinem turbulentam non parum arcent.

R. Sem. 4. frig. maj. ã dr. j. papav. byoscyam. nucl. persic. ã. dr. jß. Croc. scrup. iß. campb. dr. ß. opii. gr. v. contus. c. s. q. ▽ rosar. D. S. Umbschlag damit ein duppelt Tüchlein zu nehen/und warm auf das Haupt zu binden.

Conducet linimentum sequens capitis vertici, temporibus, volis manuum & plantis pedum applicandum :

R. Ungvent. popul. Alabastrin. ã dr. iß. ol. papav. nymphae. ã dr. ij. Campb. dr. j. opij. gr. viij. M. f. l. a. linimentum D. S. Ruhe. Sälblein.

Capitis etiam lotionibus & pedilaviis uti licet, siquidem illis, glandularum Pericranii exarescentium hiatus conspectior fit, ac serò minus perfusis lubricitas reparatur, Capitique robur pristinum restituitur.

R. Herb. beton. pol. montan. organ. Meliss. Thym. rorismar. serpill. ocym. chamædr. salv. ana. m. ij. summit. absinth. aneth. fl. ros.

ros. viol. primul. ver. samb. ā mj. coq. in ▽ simpl s. q. & tepidè caput lavetur.

Rad. charyophyllat. irid. Florentin. ana unc. β. fol. vitis chamom. Roman. ā mj summit aneth serpill. pol. mont. ā miss ocul. popul. mj. cap. papav. Nō xij. Cort mandrag. unc. β. concis. d. in charta s. species. Zum Fuß-Bad/

TH. LX.

Nec in congruum erit Musicæ Harmoniâ delectabili, blandis confabulationibus, aliisque gratis recreationibus ægri conceptus aliô avertere, ut sensim exutâ ferociâ, humaniores mores succedant: quibus omnibus incassum adhibitis tramite incedendum alio & plagis, minis, virgis, vinculis æger cicurandus, donec sibi præsentior redditus furere desinat.

TH. LXI.

Subjicimus his tandem fontem diæteticum quem ægro nostro, apprimè commendamus. Itaque in naturali diætâ cibus *εύχυμος καὶ εὐπαιπτος* laudabilis sanguinis generandi causa eligendus: Ex carnibus Vitulinam, leporinam, bubulam juveneam, agninam, Caponum, ova recentia, pisces saxatiles, præ aliis comedat. Cibus aromatibus cephalicis mediocriter condiri, & flatulentorum usus interdici debet: alios pravi succi cibos, & qui difficilioris coctionis sunt, fugiat, ex quorum profapiâ carnes sale conditæ fumoquè induratæ: Haleces, Aselli, acida, rapæ, pisa, lentes, leguminum què variorum fercula sanguinem crassiolem producentia locum non habent Siti sedandæ, Cerevisia à suis fecibus probè depurata, Lupuloquè benè condita inservit: Lacte etiam caprinò vel serò Lactis æger uti potest, à vino autem

abstineat : nec absonum erit, quotidiano potui sal Prunellæ admiscere.

TH. LXII.

In Vitali Diætâ aer inspiratione attrahendus eligatur temperatus, qui si talis non sit arte parandus est. In animali autem, Animi Pathemata vehementiora veluti Terror, Ira, Curæ, &c. quantum possibile fugienda. Mens enim Iræ, ceu furoris brevis procellis concussa, objecta ejusmodi noctu & interdiu secum agitat nulla quiete Corpori concessâ, ex quâ occasio non levis huic malo præbetur : siquidem nihil intimius ac celerius sanguineam massam alterare ejusque Mixturam destruere valet quam Iracundia, Terror & Mæstitia motum spiritibus inæqualem introducendo.

TH. LXIII.

Quam ob rem delectationibus variis ægrotanti tempus terendum, variisque animum laxantibus objectis, videlicet concentibus musicis, picturis, elegantibus & similibus, hilaritas ipsi concilianda, quorum contemplatione dominio in efferatus affectus eò facilius potietur.

TH. LXIV.

Motus mediocritatis leges non excedat, corpori quies & Cordi tranquillitas quôvis modò procuretur. Indulgere somno permittitur ægro, quo spiritus laborantes à continuâ agitatione ad quietem iterum deducantur. Vigiliæ nimix ut arceantur, nihil intentatum relinquendum : Acredini enim sanguinis & humoribus ansam & incentivum præbent, motus tumultuosos partibus fluidis
crean-

creando, illisque Intemperiem inducendo. Alvus sit semper officii sui memor, aliâquè Microcosmi emunctoria aperta maneant. Si alvus sit obstructa, leni Enemate sollicitanda.

TH. LXV.

His paucis non pro materiæ dignitate sed Ingenii modulo in Chartam conjectis Maniæ Naturam & constitutionem ejusdemque causas, signa & curationem hâc vice levi penicillo adumbrasse contentus Calami mei Cursum figo, annexâ debitâ Divinæ benignitati gratiarum actione, ulterioriquè Votô addito, ut mea imposterum molimina & studia misericordi nutu secundet, ad Nominis sui Divini Gloriam proximique emolumentum.

Ipsi soli sit Laus & Gloria sempiterna.

TANTUM.

Errores. P. 3. brutorum. p. 4. l. i. humanis. p. 5. supellex. p. 11. l. i. animalium. p. 15. animales. & §. 26. avolare.

Indo-

Indomitus Furor est, & saevis efferus ausis,
 Quô concussa malô Rationis Regia rectô
 Tramite declinat, per devia fertur, & errans
 Palpitat, in mediis. ceu lumine crassa, tenebris:
 Ventilat, hunc acri SCHRÖERUS acumine mentis,
 Illius causas trutinando, levamina doctâ
 Praescribendo manu, dextrèqve medendo Maniæ:
 Spondeo, qui tantum mihi profligaverit Hostem,
 Consiliis aptum Medicis ad plura futurum,
 Et depulsurum reliquos ex corpore morbos:
 Id quod Supremus Medicinæ Fautor & Author
 Dignetur dare: Sic feliciter omnia cedent!

αὐτοῦ γράφει.

D. GEORGIUS CHRISTOPHORUS PETRI

ab Hartenfels/ Sacri Palat. Cæs. Comes, Ar-
 chiat. Electoral. Mog. Consul & Physicus Erffurtensis
 Fac. Med. p. t. DECANUS, Senior, P. P. P. L. C. & c.

✂)o(✂)